

Igor
Malijevský

Měsíc
nad řekou Tejo

Argo

Igor
Malijevský
Měsíc
nad řekou Tejo

Argo

© Argo, 2014

Copyright © Igor Malijevský, 2014

Photographs © Igor Malijevský, 2014

ISBN 978-80-257-1253-5 (váz.)

ISBN 978-80-257-1375-4 (e-kniha)

Věnováno památce malíře Richarda Tymeše

Cesta na Měsíc

I.

Obsloužila posledního zákazníka, vlastně zákaznici, takže to trvalo trochu dýl. Čuchala ke každému čaji, jako kdyby to byl chlap. Stejně si vybere Vůni Kašmíru, blesklo Lucii hlavou, ale neřekla nic a celkem mile otvírala hrneček po hrnečku, aby do něj vychrtlá zákaznice mohla strčit svůj citlivý nosík. Venku byl večer, až to uvnitř člověka drnčelo a Lucie měla ze všeho radost. Z nebe, které připomínalo letící draky, z pudla s modrou mašlí, co se před chvílí vysral na chodníku, i z jeho služebné, která to po něm uklidila, aniž by jí za to pudl poděkoval. A taky z rudě chladnoucího západu slunce a nakonec i z téhle vyschlé ženské, co připomínala vypálenou vonnou tyčinku.

„No tak já bych si možná vzala tu Vůni Kašmíru...“ zaznělo nakonec a tradá, kasu už měla hotovou, ženská vypadla a roleta šla dolů skoro sama. U chodníku zastavilo taxi.

„Vy jste mne volala?“

„Ano.“

„Kam to bude?“

„Jedte do Bratřic a potom jako na Zálavky, já vám řeknu.“

Chlap nepatrně pozdvihl obočí, Lucie nasedla a vyrazili, ven z malého města, večerním lesem na krvavém pozadí, taxíkem. To měla ráda, připadalo jí, že když už, měli by lidi jezdit taxíky, protože tím vždycky začíná nebo končí nádherný večer, kdežto když jedete vlastním autem, pokud je tedy máte, tak leda do práce nebo do Baumaxu, nanejvýš vezete na dovolenou svoje vlastní děti, které vás serou. Osobní vůz je jízdenka do pracovního lágru, taxi je jízdenka opačným směrem.

„Ty vole, jezevec,“ podiví se taxikář.

„To bylo o fous,“ řekne Lucie, aby mu udělala radost.

„Lízl jsem ho blatníkem.“

Chvíli se s taxikářem baví o divé zvěři, o tom, co všechno už potkal, čemu se v životě vyhnul a čemu ne. Lucie má pocit, že ve voze cítí sperma, ale i to jí připadá vtipné, stejně jako jezevec nebo pudl s mašlí.

„Tak tady kdybyste mi mohl zastavit.“

„Tady...?“

„Ano tady, už jsem doma, kolik to dělá?“

Kdesi vprostřed polí, čtyři kilometry do nejbližší vesnice, zastavuje nejlepší kousek z vozového parku společnosti Taxiservis, z něj vystupuje dívka a rozbíhá se polem, klopýtá o zoranou zem, chytá se rozmáchlými pohyby podvečera a zase nabírá rovnováhu, proti obzoru vytváří něžnou vrávorající siluetu, která je nějakou zvláštní silou přitahována kamsi do polí, k lesu, na mez porostlou švestkami a trnkou, k malému domečku, o němž ví jenom ona, ten, kdo ho postavil, a několik blízkých přátel. Svěpomocný domeček na mezi s jedním slunečním panelem a jedním, teď už vlastně dvěma nájemníky, domeček, který se obejde bez okolního světa, protože to málo, co člověk potřebuje, je uvnitř anebo těsně vedle, jako třeba koupelna, která je teď uprostřed louky, tam, kde Jirka vykopal jezírko a dnes je poprvé naplnil horkou vodou z kotle, ve kterém začal topit už v poledne, a Lucie přeběhne přes pole a zmizí mezi stromy, seběhne kousek ze stráně a běží rovnou do vany, cestou se svléká a Jirka nalije dvě skleničky vína, nebe je plné hvězd a ticha, měsíc je v úplňku, jednou tam spolu vyrazíme, řekne Jirka a myslí to smrtelně vážně, to ona už pozná, pak svléknou i slova, a teď už jsou doopravdy nazí, dva lidé uprostřed vesmíru. On, který se ho snaží pochopit, a ona, která by ho chtěla vyobrazit.

II.

Začalo to ve stodole, když tam našel viset na trámu svýho tátu. Zůstal stát na místě a cítil se najednou v takovém zvláštním něžném klidu, jako ve vatě, jako kdyby mu někdo oblékl přes celé tělo obrovského dětského pleteného kulicha, cítil, jak se houpe ve vesmíru tiše s tátou, kdesi z velké dálky k němu lhostejně doléhal křik matky a on tam stál, pozoroval otce, všímal si detailů jeho těla a tváře, zkoumal řemeslnou stránku věci, usmíval se, jako by si hrál s legem. Ve škole pak začal propadat, nic ho tam nedrželo, v intelektu budoucích řemeslníků nenacházel žádné styčné body, když bylo třeba, dokázal se prát, ale raději se stranil, často se vypínal, nerozuměl otázkám. Jirka podvědomě

věděl, že tady nabízejí příliš tupé nože, že tady mu na zásadní otázky nikdo neodpoví.

Ve dvaceti to zkusil vzít zkratkou. Netrpělivost dospívání a tráva ho přivedly k černobílému poznání podstaty světa. Bylo to průzračné a jednoduché, jako každá velká pravda. Co je bílé, je dobré. Co je černé, je od zlého. V celé jednoduchosti mu to došlo v kamarádově panelákovém bytě a Jirka začal okamžitě jednat: z okna v šestém patře létaly černé předměty jako hejna splašených havranů a k údivu kolemjdoucích se snášely s větším či menším hlukem dolů na chodník: svetr, boty, propiska, DVD přehrávač, ponožky, bunda, pánvička, televize...

Když ho pustili na revers, zpomalil. Potřeboval se zastavit, potreboval místo uprostřed vesmíru, kde by mohl pokračovat ve výzkumech, kde by mohl brousit svůj nůž bytí. Kde by se osvobodil. Týdny chodil po krajině, v batohu svačinu a v zádech matčin vyčítavý pohled. Pak to místo našel, schované na stráni, daleko od lidí, mezi švestkami a trnkou, s malou loukou, na kterou se chodily pást srnky. Nikoho se na nic neptal, ostatně měl od lékařů alibi. Začal rovnou stavět: „Nejlepší materiál na světě je beton. Lidi ho nemají rádi, protože ho znají jen z mostů, dálnic a garáží, ale beton je základ, do kterého můžeš dát cokoli, jakýkoli tvar. Beton je hmota a formou je tvoje hlava.“ Dům, zvláštní půlkruhová zemljanka s velkými okny na jednu stranu, se zelenou střechou a slunečním panelem, byl za rok hotový. Jirka se nastěhoval a začal studovat. Nejdříve přečetl celého Castanedu. Potom se několik měsíců věnoval výzkumu snů, s nimiž se naučil manipulovat. Sny vystřídalo holotropní dýchání. Pak se naučil anglicky. V tříměsíčním rytmu pokračoval výrazovým tancem, historií, urinoterapií, průzkumem minulých životů, všemi třemi díly Mattioliho herbáře, současnou kinematografií. Napsal několik povídek, jednu zkusmo a s úspěchem publikoval, zbylé spálil, natočil několik filmů, tři měsíce intenzivně maloval, potom díla na jeden den vystavil, zničil a vrhl se na základy alternativní medicíny, dlouhodobý pobyt ve tmě a meditaci na stromě v závěsu na horolezeckém laně. S posledními dvěma experimenty mu už pomáhala Lucie, vařila mu čaje, posílala petku na strom a čtrnáct dní ho krmila speciálním šuplíčkem v díře, kterou pro sebe Jirka postavil. V tu dobu jako by Jiří poprvé ucítil v ruce nůž, kterým

je možné dostat se zpátky na zem. Do čeho se pustil, to mu šlo, jeho vysoký intelekt bezpředsudečně hltal všechny nové podněty a okamžitě je zpracovával. Když se do něčeho pustil, dokázal několik nocí nespát. Naučil se ještě španělsky, začal chovat včely a ovce. Když se blížila zima, uvědomili si, že ovce budou potřebovat slámu, a tak jim za dva týdny postavil stodolu. Architektura ho natolik zaujala, že ji přes zimu nastudoval a na jaře začal budovat podivné obří kužely z betonu a petek, říkal jim energetické čočky. Lucie zatím okolo domu sázela kytky, obrazy, brambory a sochy. Postavili udírnu, chystali se k výrobě sýrů. Jiří začal uvažovat o koupi menšího kolovrátku na zpracování vlny.

III.

Ze Zálavek jsem se dal silnicí na Bratřice a v půli cesty odbočil do pole. Čtyři roky jsem za nimi nebyl, neměl jsem žádné zprávy. Jenomže v čajovně už Lucie několik let nepracuje. Cítil jsem neurčitou obavu, svědění v břiše, vyhlížel jsem obláček kouře nebo jinou známku civilizace, zaběhlou ovci, malé domácí vesmírné středisko, cokoli, co by mi řeklo, že ti dva jsou doma. Pak se ozval podivný zvuk, jako když startuje dvojplošník, a já se k smrti lekl. Ty vole, koroptev. Teprve když jsem se přiblížil k lesu, uviděl jsem nedostavěnou zříceninu energetické čočky a o chvíli později malou pěšinku mezi stromy. Seběhl jsem po ní ze stráně na nesečenou louku. Po zahradě a ovcích ani památka, stodola zarostlá kopřivami. A pak jsem zaslechl jakoby zvuky varhan. Hrály nějakou dětskou melodii, nebylo zřetelně slyšet jakou. V domku se slabě svítilo a já zatukal na okno. Přivítal mě Jirka.

„Ahoj, to je překvapení. Pojď dál. Já jak slyším kroky, tak už pomalu беру do ruky klacek, naposled tu byli před třemi měsíci zloději, od té doby jenom srny. Dáš si čaj?“

Uvnitř to vypadalo jako dřív, kamínka na dřevo, velká houpačí síť, místnost vyložená dřevem. Na jejím konci malý čajový bar. Na stolku samohrajka, vedle otevřená učebnice molekulární biologie. Na baru svíčka, nad stolem slabá stříbrná ledka.

„Máš tuaréga?“

„Posaď se tu někam. Já teď pořád cvičím hru na klávesy, obou-
ruč, snažím se propojit obě hemisféry, myslím, že mi to propo-
jení moc nefunguje, když hraju víc jak šest hodin v kuse, tak
mi začne hrozně třestit hlava a odejde ze mne všechna energie.
Když si vzpomenu, jak jsem s tím před třemi lety začínal, tak
vidím určitý pokrok, ale jde to hrozně pomalu. Nemám na to
vůbec nadání. Pořád teď do kolečka hraju Prší prší.“

Nechal jsem Jirku vařit čaj a pomalu se snažil naladit na jeho
dům, na to místo, kam jsem kdysi často chodil. Kvůli Jirkovi,
a pak i kvůli Lucii. Teď ale bude lepší mlčet, i tak to, že jsem ve-
šel do místnosti, vyvolalo malé zemětřesení. Prohlížím si před-
měty na zdi. Plácačka na mouchy, velká mapa světa s několika
špendlíky v Evropě a jedním v Jižní Americe. Na stěně obraz,
který musela malovat Lucie. Jirka se motá okolo baru, připra-
vuje čerstvou mátu. Dívám se na něj, na jeho bledou tvář, na
kouty na čele.

„Zhubl jsi.“

„To až teď poslední měsíce, ale předtím jsem už nastartoval.
Přešel jsem na pránu, dostal jsem se do toho a začal dokonce
přibírat na váze.“

„Aha.“

Postavil přede mne skleničku čaje a posadil se ke stolu. Upi-
li jsme.

„Teď už zase jím a po jídle já bohužel hrozně hubnu. Ale zjistil
jsem, jak mě teď vykradli, vzali skoro všechno, co tu bylo. I starej
kotel, horolezecký náčiní, všechno, hrozně se mi ulevilo, teprve
teď cítím, jak mě všechny ty věci dusily... Tohle ale ženský tak
nemaj, ty se musí něčím obklopovat, aby měly pocit jistoty. Když
jsem Lucii vysvětloval, že by měla všechny svý obrazy spálit, tak
tomu taky moc nerozuměla.“

„Jak spálit...?“

„Zbavit se jich.“

„A spálila je?“

„Všechny asi ne. Asi ne.“

Podíval jsem se znovu na jediný obraz v místnosti. V šarlato-
vém světle měsíce na pozadí tmavomodré noci tu stáli dva psi,
spíš vlci, a dlouhými ještěřčími jazyky olizovali stříbrný úplněk.
Pod měsícem se jejich jazyky křížily, takže okolo měsíce vytváře-
ly jakýsi srdcový ornament. Jiří si všiml, kam se dívám, a navázal.

„Taky jsem byl na Měsíci,“ povídá. Nepochyboval jsem. Opravdu tam byl, jinak by to neřekl, neměl by důvod.

„A jaký to tam bylo?“

„Všude spousta bordelu. Samej prach, jinak nic.“

Po nesečené louce se krátce nato znovu rozběhly zvuky varhan, vážně a klopýtavě se v nekonečném kruhu vracely ke slovům jakési staré, pozapomenuté dětské písně. Začalo pršet.

Šťastné kuře Dick

Drobeček je černý dobrácký retrievr přivyklý na to, že se musí několikrát do měsíce, pokaždé když se Míla ožere, předvádět veselé společnosti v potupné sukýnce a podprsence. Za své služby nicméně vyžaduje dvacet kilo masa týdně. Míla pro ně jezdí do velkochovu drůbeže, kde se snadno domluví s personálem a za stovku mu nechají nabrat mletých kohoutků, co se do kýblu vejde. Tentokrát ale našel velkochov dezorganizovaný, personál pobíhal vzrušeně po dvoře a choval se jako při výjimečném stavu. Vrátný mluvil trochu dýchavičně a zalykal se vzrušením. Šlo o to, že z velkochovu unikl brojler. Situace je to neobvyklá, protože něco takového se zdaří z milionů chovanců nejvýš pár hrdinům, a to pouze v případech, kdy se asi šest šťastných náhod sejde naráz na kus řeči. Na dvoře se soutěžilo: kdo si brojlera chytí, ten si ho může nechat. Míla se ihned přidal. Protože byl nejčerstvější, brojlera jediným skokem chytil, roztrhl si přitom džíny a trochu sedřel kůži na předloktí. Za kýbl mletých kohoutků po něm tentokrát nikdo nic nechtěl, k tomu měl pod kabátem živého brojlera a hřejivý pocit neočekávaného zisku.

Na zahradě Míla předhodil kuře Drobečkovi. Drobeček se přitítil, rozevřel tlamu a ukápla mu slina. V tu chvíli se stalo něco zvláštního. Kuře se do tlamy se zájmem zahledělo a strčilo do ní hlavu. Když se dost vynadávalo, stulilo se Drobečkovi k nohám a hlavu položilo na jeho tlapu. Drobeček na chvíli zkameněl, zatvářil se zmateně, pak štitivě vytáhl nohu zpod kuřete a rozpačitě se vrátil ke své misce s kohoutky. Když kuře přišlo o kamaráda, znovu se vztyčilo a zadívalo se na oblohu. V jakémsi existenciálním vytržení tak setrvalo několik minut.

V tu chvíli zasáhla Jiřina a několik právě přítomných dětí. Rozhodly, že kuře od této chvíle není Drobečkovým žrádlem, ale členem rodiny. „Dobře,“ souhlasil po chvílce rozvažování Míla, „budeme mu tedy říkat Dick,“ a šel kuřeti nasypat zrní.

Brzo bylo všem jasné, že Dick se chová podivně. Na svůj drůbeží věk už rozhodně nebyl batoletem, jeho znalosti o zákonitostech reálného světa se ale ukazovaly jako mizivé. Zato jeho zájem poutaly věci, o kterých běžné kurníkové kuře nemá ani